

Καπετάν Χατζή-Αντώνης Βισβίζης (1775-1822)

Ο Καπετάν Αντώνης Βισβίζης υπήρξε από τους πλουσιότερους ναυτικούς της Αίνου. Ήταν πλοίαρχος και εφοπλιστής αλλά ασχολείτο παράλληλα με τραπεζικές και εμπορικές επιχειρήσεις. Το 1808 παντρεύτηκε τη συμπατριώτισσά του Δόμνα με την οποία απέκτησε πέντε παιδιά.

Ο Αντώνης Βισβίζης γαλουχημένος με τα οράματα, τις παραδόσεις και τους θρύλους του Έθνους, υπήρξε από τους πρώτους που μνήθηκαν στην Φιλική Εταιρεία. Ο Καπετάν Βισβίζης με την ανδρεία, τον ηρωισμό και την αυτοθυσία του ενσαρκώνει τον Θράκα ναυτικό αγωνιστή της Επανάστασης του 1821 ο οποίος διέθεσε όλη την περιουσία του και τη ζωή του ακόμη για την Μεγάλη Ιδέα της Ελευθερίας του Έθνους.

Δίπλωμα Φιλικής Έταιρείας του Άντ. Βισβίζη

Πριν ακόμα αρχίσει η Επανάσταση του 1821, ο Καπετάν Αντώνης μετείχε στις προετοιμασίες από το Φεβρουάριο 1821 μεταφέροντας με το πλοίο του από την Κωνσταντινούπολη στο Άγιο Όρος τον αρχηγό Εμμανουήλ Παπά, με όπλα και πολεμοφόδια, απ' όπου αργότερα ο Εμ. Παπάς κήρυξε την επανάσταση.

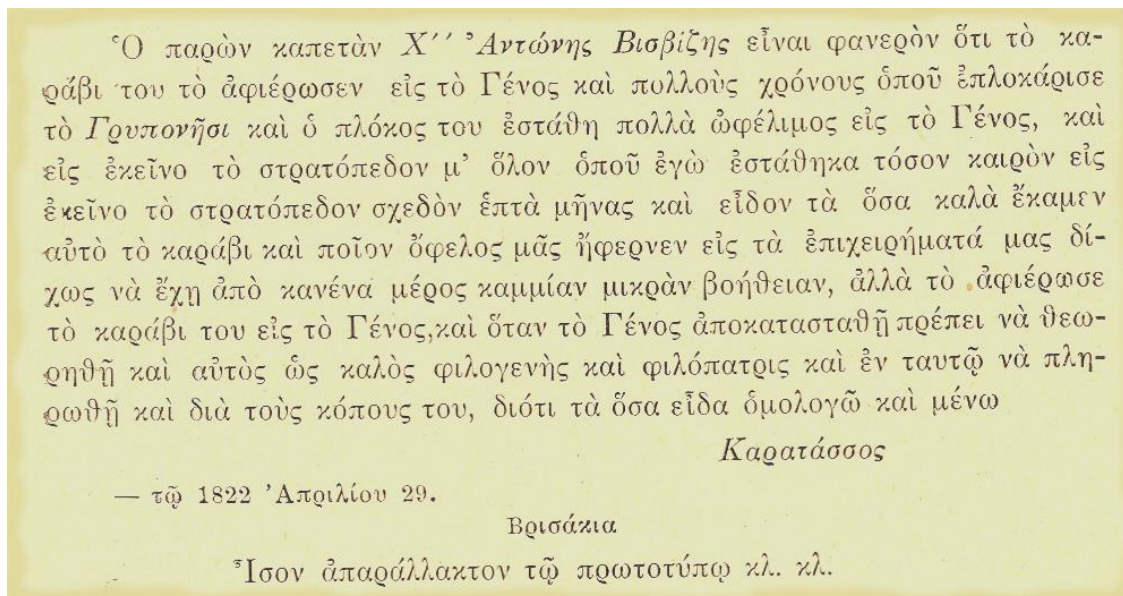
Στις 2 Μαΐου 1821, όταν τα Ψαριανά πλοία υπό το Γιαννίτση βομβάρδισαν το φρούριο των Κατελούζων στην Αίνο και συνέλαβαν την τουρκική φρουρά, ο Καπετάν Αντώνης Βισβίζης εγκατέλειψε το σπίτι του και τη περιουσία του, επιβίβασε την οικογένειά του και τις άγιες εικόνες του σπιτιού του στο πλοίο ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ και με πλήρωμα 140 ναύτες και 14 πυροβόλα βγήκε στον Αγώνα μαζί με τα πλοία του Γιαννίτση τα οποία με άλλα 7 Ψαριανά πλοία υπό τις διαταγές του Σκανδάλη κατέλαβαν το φρούριο των Κατελούζων.

Ο επαναστατικός στόλος με τον Καπετάν Βισβίζη και τα Ψαριανά πλοία συνέχισε τις επιδρομές σε άλλα τουρκικά φρούρια στον κόλπο του Ξηρού τα οποία καταλάμβαναν αποκομίζοντας πλούσια λάφυρα και πυρομαχικά τα οποία χρησιμοποιούσαν για την οχύρωση των Ψαρών.

Με την κήρυξη της επανάστασης στο Άγιο Όρος από τον Εμ. Παπά και την επέκτασή της σε όλη τη Χαλκιδική, ο Καπετάν Βισβίζης με το πλοίο του ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ έπλευσε στο κόλπο της Κασσάνδρας και ενίσχυσε τους εκεί μαχόμενους μεταφέροντας πολεμοφόδια και αγωνιστές στις περιοχές που είχαν ξεγερθεί. Η εξέγερση αυτή όμως δεν είχε αίσιο τέλος και το Δεκέμβριο του 1821, ο Καπετάν Βισβίζης μετέφερε τους εναπομείναντες επαναστάτες και τον Εμμανουήλ Παπά στη νότια Ελλάδα. Στο ταξίδι όμως αυτό ο εξαντλημένος από τις κακουχίες αγωνιστής Παπάς εξέπνευσε. Ετάφη στην Ύδρα με τιμές Αρχιστρατήγου.

Αρχές του 1822 ο Βισβίζης λαμβάνει μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις του Ολύμπου, μεταφέροντας πολεμοφόδια στα χερσαία ελληνικά επαναστατικά σώματα και διενεργώντας πολλές φορές και επιχειρήσεις αποκλεισμού των τουρκικών στρατευμάτων και φρουριών.

Ενδεικτικό της μεγάλης συμβολής του Αντώνη Βισβίζη στον Αγώνα του Έθνους και ειδικότερα στις πολεμικές επιχειρήσεις στα παράλια της Στερεάς Ελλάδας, είναι το από της 29ης Απριλίου 1822 έγγραφο του Καρατάσου, ενός εκ των αρχηγών στην περιοχή αυτή, ο οποίος μεταξύ των άλλων γράφει :

Στη συνέχεια ο Καπετάν Βισβίζης έλαβε εντολή από τον Άρειο Πάγο, την προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδας, να πλεύσει με τριάντα πλοία στο Βόλο και στο Τρίκερι και μετά στον Ευβοϊκό Κόλπο για να ενισχύσει τις επιχειρήσεις της Στερεάς Ελλάδας υπό τον Οδυσσέα Ανδρούτσο. Στο Μαλιακό Κόλπο αποβίβασε ένα σώμα τριών χιλιάδων πολεμιστών υπό το Δ. Υψηλάντη οι οποίοι είχαν αποστολή την ανάσχεση των τουρκικών στρατευμάτων που κατευθυνόταν στην Πελοπόννησο. Μέχρι τέλη Ιουλίου του 1822 ο Καπετάν Βισβίζης βρισκόταν και περιπολούσε τα στενά του Ευρίπου βοηθώντας τις χερσαίες δυνάμεις των Ελλήνων στις

περιοχές της Στυλίδας, των Θερμοπυλών, των Μύλων και των Βρυσακίων. Πολλές φορές διεξήγαγε πολεμικές επιχειρήσεις βομβαρδίζοντας δια των πυροβόλων του πλοίου του ακατάπαυστα τα τουρκικά στρατεύματα.

Τά άνωτέρω προκύπουν καί έκ του ύπ' άριθ. 17293/15/8/1822 έγγραφου του Άντιπροέδρου του Άρειου Πάγου Άνθίμου Γαζή , εις τό όποϊον αναφέρονται, μεταξύ άλλων καί τά ακόλουθα: « ... ό φιλογενέστατος Καπετάνιος Χατζή Άντώνιος Βισβίζης μέ τό καράβι του από άρχάς Άπριλίου του 1822, δεύτερον έτος της έλευθερίας, μέχρι τέλους Ιουλίου έδούλευεν εις τόν Άρειον Πάγον καί μετά πάσης προθυμίας καί πίστεως, ώς ουδείς άλλος, περιπλέον άδιαλείπτως τό Βόρειον στενόν της Εύβοίας καί καταπολεμών τόν έχθρόν εις τε τήν Στυλίδα, Θερμοπύλας καί Εύριπον καί εις τά Βρυσάκια, ρίπτων άκαταπαύστως κανόνια μέ τά ίδια του έφόδια πολεμικά καί φανείς ευδόκιμος έν πάσι, γίνεται δηλον ... ».

Στην Αγία Μαρίνα της Στερεάς Ελλάδας ο Καπετάν Βισβίζης έκαμε το μεγαλύτερο άθλο. Εκεί βρισκόταν πολιορκημένο από 10.000 Τούρκους ένα σώμα 3.000 Ελλήνων υπό τον Οδ. Ανδρούτσο και το Νικηταρά. Οι Έλληνες αγωνιστές διέτρεχαν σοβαρό κίνδυνο πλήρους αφανισμού αφού βομβαρδιζόταν συνεχώς από το Δράμαλη και τα πολεμοφόδια τους δεν αρκούσαν για να αντιμετωπίσουν τους Τούρκους.

Ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος έκαμε απεγνωσμένες εκκλήσεις στον Άρειο Πάγο για βοήθεια, ζητούσε χερσαία πυροβόλα, πολεμοφόδια και τροφές ώστε να αντιμετωπίσει τους Τούρκους και να διασπάσει τις γραμμές τους για να βρει διέξοδο στην Αγία Μαρίνα. Οι Αρεοπαγίτες (όπως συνήθιζαν τότε να αποκαλούν τον Άρειο Πάγο) οι οποίοι βρισκόταν πάνω στο καράβι του Βισβίζη, διαφωνούσαν με το σχέδιο του Ανδρούτσου. Επέμεναν να κρατήσει ο Ανδρούτσος την άμυνα, να κτυπήσει το Πατρατζίκι και να περάσει το στρατό του από τη γέφυρα της Αλαμάνας. Και ενώ η διαφωνία μεταξύ Αρεοπαγιτών και Ανδρούτσου συνέχιζε, η κατάσταση των πολιορκημένων Ελλήνων συνεχώς χειροτέρευε. Ο στρατός ήταν πεινασμένος, πληγωμένος, δίχως γιατρό, τροφές και πολεμοφόδια.

Στις απεγνωσμένες εκκλήσεις του Ανδρούτσου ανταποκρίθηκε μόνο ο Καπετάν Βισβίζης με θάρρος και τόλμη. Αν και είχε το βάρος της πολιορκίας του Ευρίπου, έπλευσε με το πλοίο του στην Αγία Μαρίνα και μετά από ένα τριήμερο σκληρής πολιορκίας και ακατάπαυστου βομβαρδισμού των Τούρκων, άνοιξε διέξοδο στους Έλληνες για να αποβιβαστούν και να γλυτώσουν από τη βέβαιη σφαγή των Τούρκων.

**17 Ιουνίου 1822- Νημεμία. Ημέρα Τρίτη, οκτώ ώρα νυκτός, έχασε την ζωήν του από βόλι ο Καπετάν Αντώνης Βισβίτζης.
Το κουμάντο του μπρικιού ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ παίρνει η χήρα Δόμνα Βισβίτζη.**

Πίνακας ζωγραφικής του Ν. Αχουριώτη - μέλους του Συλλόγου μας

Ἔτερον

Διὰ τοῦ παρόντος φανερόνομεν καὶ ἀποδεικνύομεν ὅτι ὁ Κ." Ἀντώνιος Βισβίτζης, Αἰνήτης, εὐρισκόμενος μὲ τὸ καράβι του εἰς νησίον Λιβάδα, ὅστις ἀπὸ Ὀλυμπον εἶχεν ἔλθει πρὸς τὸν Ἄρειον Πάγον διὰ ὑπόθεσιν τοῦ Γένους, καὶ ὄντες ἡμεῖς πολιορκισμένοι εἰς ἀγίαν Μαοῦ ναν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μὲ κανόνια ἑπτὰ κτυπῶντας μας μὲ μπάλλα ἑπτὰ γροανάτας καὶ ζητῶντες ἀπ' αὐτὸν διὰ μέσου τοῦ Ἄρειου Πάγου δύο κανόνια εἶχε τοῦ κάμπου, ἀμέσως ἐσηκώθη μὲ μεγάλον πατριωτισμὸν εἰς τὰ πανία, καὶ ἤλθε μὲ τὸ καράβι του πρὸς βοήθειάν μας καὶ δίδωντάς μας τὰ δύο κανόνια τὰ ὅποια καὶ πάλιν ἔλαβε ἐκράτησε τρεῖς ἡμέρας πόλεμον ἀκαταπαύστως μὲ κανόνια καὶ οὕτως ἐμπόρεσεν ἵνα ἐμβαρκαρισθῇ ἡ κολώνα μας ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας καὶ νὰ σωθῇ· καὶ τὰ προσδιορισθέντα ὀκτὼ καράβια Λιμνὰ καὶ Τρικκεριώτικα ἀπὸ Ἄρειον Πάγος δι' αὐτὴν τὴν περίστασιν, ἐστάθησαν τὰ μόνα δειλιόντα καὶ ἀδιαφορήσαντα εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγκην. Διὸ καὶ τοῦ δίδεται τὸ παρὸν διὰ νὰ ἔχη νὰ παρησιασθῇ ἓνα καιρὸν εἰς τὸ Γένος διὰ ταύτην του τὴν δούλευσιν.

Ἐκ τοῦ Μόλου (1) Παλαιοχωρίου, τῆ 15 Ἀπριλίου 1822.

Ὁδυσσεὺς Ἀντιρῆτζου

Νικήτας Σταματελόπουλος

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῆ πρωτοτύπῳ εἰς χεῖρα τῆς κυρῆς Δόμνας Χ" Βισβίτζη.

Ἐν Ναυπλίᾳ τῆ 26 Ἰουλίου 1833.

(Γ. Σ.)

Ὁ Γραμματεὺς

Ἰ Σαρηγιάννης

*Εγγραφον περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Καπετάν Ἀντ. Βισβίτζη

*Εγγραφον—

Ἐκ τούτου φανερόν ἐστι ὅτι ὁ Καπ' Ἀντώνης Βισβίτζης εὐρισκόμενος εἰς Λιθάδα (*) μὲ τὸ πλοῖόν του, τὸ εἰς τὴν πολιορκίαν στρατόπεδόν μας ἔχων μεγαλωτάτην ἀνάγκην τόσον ἀπὸ τροφᾶς ὅσον καὶ ἀπὸ πολεμοφόδια μᾶς ἔδωκεν ὁ ρηθεις 3, τρία κανόνια τοῦ κάμπου, διακοσίας πενήντα ἑπτὰ ὀκ' μπαρούτι, πεντακόσια δεκάδια φυσέκια ντουφεκίων, πενήντα μπάλας τῶν κανονίων, ἑνενήντα μπάλας γρανάτες, εἰκοσιπέντε σακέτα μπάλα μιδραλίου, ἑβδομήντα πέντε κα' παξιμάδι καὶ πεντακόσιες ἑξήντα ὀκ' ἄεῦρι καὶ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς οἰκονομήσῃ καὶ ἄλλα, ἂν λάβωμεν χρεῖαν. Καὶ οὕτω ἐκράτησαμεν τὴν πολιορκίαν πάλιν καὶ ἐστάθημεν ἐπειδὴ εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ σκορπίσωμεν ὅλοι. Διὸ δίδεται τὸ παρὸν διὰ νὰ ἔχη νὰ παρορησιασθῇ ἔν καιρῷ εἰς τὸ Γένος διὰ ταύτην του τὴν δούλευσιν καὶ τὸν πατριωτισμόν.

Εἰς Λιθάδα, τῆ 13 μαΐου 1822

*Οδησεα-ς αντιρητιζου.¹⁾

Το παρακάτω απόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον *Ἔναντιους ἀνέμους* τῆς Ἄννας Γκέρτσου-Σαρρή, εἶναι ἡ ἀφήγησις τῆς Δόμνας Βισβίτζη καὶ ἀφορᾷ τὸ θάνατον τοῦ Καπετάν Ἀντώνη Βισβίτζη:

Ἔ... Στο ἀναμεταξύ οἱ Ἀρεοπαγίτες ἀφρίζαν ἀπὸ τὸ κακὸ τους, γιατί ἐντέλει ὁ Δυσσέας (Ἀνδρούτσος) τους εἶχε παρακούσει κι εἶχε κάμει τὸν κεφαλιὸν του. Πότε κλείνονταν στὴ σάλα (τοῦ πλοίου ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ) νὰ συσκευθούν, πότε βγαίνουν στὸ κατάστρωμα καὶ παρακολουθοῦσαν με τὸ κανοκιάλι τὶς κινήσεις τοῦ Δυσσέα, πότε στέλναν τὸν μπιστικὸν τους στὴ Λιθάδα με μηνύματα γιὰ τοὺς ἄλλους Ἀρεοπαγίτες. Θέλαν με κάθε τρόπο, ἔστω κι ἀργά, νὰ ξαναφέρουν τὸν Δυσσέα πάνω στὴν Ἔ Καλομοίρα. Κάλεσαν τὸν Ἀντώνη στὴ σάλα γιὰ νὰ μιλήσουν. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια, τὸν κάλεσαν δύο φορές. Τὴ δευτέρῃ φορᾷ κάποια λογομαχία ἀκούστηκε. Κάτι θα εἶπαν, κάπως χολώθηκε ὁ Ἀντώνης, γιατί, γιὰ πρώτη φορᾷ στὴ ζωὴ μου, ἀκουσα τὴ φωνὴν του νὰ υψώνεται ἔτσι δα. Δε ξεύρω τι τὸν προκάλεσε οὔτε τι ἀκολούθησε μέσα στὴ σάλα, μονάχα κάποια στιγμὴ ἀκουσα τὸν Ἀντώνη νὰ φωνάζει ὀργισμένα, Ἔ Δεν με κάλεσε ἡ Πατρίδα γιὰ τέτοιες πράξεις. Εγὼ βρίσκομαι στὴν υπηρεσίᾳ τῆς Πατρίδας γιὰ ἄλλο σκοπὸ. Ἱερὸ!

Ὅταν μετὰ ἀπὸ ὥρα εἶδα τὸν Ἀντώνη, μου φάνηκε σαν χαμένο μέσα στὶς σκέψεις του. Τὸ πρόσωπό του συννεφιασμένο, με μὴ ρυτίδα καρφωμένη ἀνάμεσα στα φρύδια. Περπατοῦσε με τὰ χεῖλη σφιγμένα, τὰ χέρια πίσω, τὰ δάχτυλα του νὰ πλέκονται νευρικά τὸ νὰ με τὰ ἄλλο.

Ἔ Ἀντώνη! Τι σε τρώει; Ἔ τὸν ρώτησα.

Δεν ἀποκρίθηκε. Ἀναστέναζε. Ζύγωσα κοντὰ του.

Ἔ Ἀντώνη, μὴν ἀφήσεις τὴν ψυχὴν σου νὰ μαυρίζῃ. Ξενοτοπίτες εἴμαστε. Αὐτοὶ ἔχουν τὰ δικά τους. Δεν θ' ἀνακατεντούμε στὶς ἐρίδες τὶς δικές τους.

Με κοίταζε με ἀπελπισία.

``Αν ήξευρες! Μήτε να το σκεφτώ δεν θέλω. Μήτε να το ξεστομίσω.``

``Τι τη βαραίνει την καρδιά σου; Πες το να ξαλαφρώσεις.``

``Το πω δεν το πω, Δόμνα, είναι φριχτό.``...`` Δεν τα θαρρούσα έτσι. Άλλον αγώνα τον ήθελα, άλλον βρίσκω εδώ. Στ' ανθρώπου τη φύση είναι κι η φαγωμάρα, μα τούτο εδώ... Τούτο δω που μου γυρεύουν ! Πως το τολμούν! Τούτο δεν είν' αντιγνωμία που `χουν. Είναι μίσος βαθύ. Είναι...``

Εκείνη την ίδια μέρα, έγινε αυτό που για τόσα χρόνια δεν μίλησα, αυτό που τώρα με σπρώχνει να πω τα όσα εξιστορώ που μου `γινε βάρος ασήκωτο όλον αυτόν τον καιρό. Κι αν ως τώρα δεν μίλησα, ήταν γιατί θαρρούσα πως θα ζήμιωνα την πατρίδα. Τώρα που βλέπω ότι τόσοι πολλοί έχουν αναλάβει το έργο τούτο με ζέση μάλιστα, λέω πως η δική μου ιστορία λιγοστή ζημιά θα κάμει.

Τα τουφεκίδια, σποραδικό, είχε καταλαγιάσει ώρες πριν. Βραδάκι προχωρημένο, στο φως της λάμπας, εγώ έραβα ένα ρούχο. Όσην ώρα καταγινόμωνα με τούτη τη δουλειά, μ' έτρωγε το που αργούσε ο Αντώνης να `ρθει. Τούτη την ώρα πάντα έγραφε το ημερολόγιο της ``Καλομοίρας``. Εκείνη εκεί τη στιγμή, ακούστηκε μια τουφεκιά. Θυμάμαι τινάχτηκα όρθια, πλην όμως, δεν ξεύρω γιατί, δεν κούνησα από τη θέση μου.... Ο Καπετάν Σταυρής μπήκε μέσα και είπε ``Κυρά μου!``. Μόνο αυτό. Δεν χρειαζόταν άλλο τίποτε. Ιδεάστηκα. Ήταν τα λόγια του Αντώνη; Το φέρσιμό του το παράξενο; Όρμησα έξω από την κάμαρη κι ανέβηκα στην κουβέρτα.

`` Τον φάγανε, κυρά μου, τον καπετάνιο μας!``, άκουσα αγριεμένες φωνές. Μια αναταραχή κυριαρχούσε πάνω στο καράβι. Με φανούς στο χέρι οι βάρδιες να τρέχουν, άλλοι να μαζεύονται παραζαλισμένοι, όλοι στο πόδι ανάστατοι. Άλλοι να φωνάζουν ``Τον γιατρό! Τον γιατρό!``. Σπρώχνοντας, μέριασα τους μαρινέρους που `χαν μαζευτεί κοντά του. Οι Αρεοπαγίτες, κιόλας παρόντες, κοιτούσαν με θλιμμένα πρόσωπα. Εκείνη τη στιγμή, ο Ευτόχης που `ταν σκουμμένος από πάνω του σηκώθηκε και με κοίταξε. Κούνησε το κεφάλι του με απελπισία.

``Σε ζήτησε, καπετάνισσα.``

Έσκυψα πάνω απ' τον Αντώνη και τράβηξα το κορμί του στην αγκαλιά μου. Έκαμε προσπάθεια κάτι να πει, μα από το στόμα του μοναχά ένα βογκητό έβγαινε.

`` Ησύχασε, του είπα, θα μου τα πεις υστερότερα``.

Σταμάτησε το βογκητό και μετά, σαν να μάζεψε όση δύναμη ακόμα είχε απομείνει στο κορμί, στην ψυχή, στον νου, την ώρα που ακουμπούσα το πρόσωπό μου, ένας αδύνατος ψίθυρος η φωνή του, είπε:

`` Δεν μπορούσα... να το... πράξω, Δόμνα. Δεν μπορ...

Η λέξη έμεινε λειψή. Το κεφάλι του έγειρε βαρύ πίσω. Τράβηξα το χέρι μου που το είχα τόσην ώρα κάτω από την πλάτη του και είδα την παλάμη μου γεμάτη αίμα.

Τον ξαγρύπνησα όλη τη νύχτα. Δίχως να μιλούν, σιωπηλά, αθόρυβα, όλοι οι μαρινέροι του πέρασαν για τον τελευταίο χαιρετισμό. Βγάζαν τον σκούφο τους, στέκονταν και κοίταζαν τον καπετάνιο τους για λίγο. Σφουγγίζαν το δάκρυ τους, κουνούσαν το κεφάλι θλιμμένα. Εγώ τότε τίποτε απ' όλα αυτά δεν

έβλεπα. Υστερότερα ήρθαν στο νου μου. Έρχονταν, θυμούμαι να μου δώσουν το χέρι, άγγιζαν τον ώμο μου `` Καπετάνισσα, δίπλα σου όλοι μας!``, τέτοια λόγια ψιθύριζαν.

Κάποτε φύγαν όλοι. Έμεινε μονάχα ο Σταυρήs κι ο Ευτύχης. Δίχως να μιλώ, οληώρα έλεγα, ``Ποιός του το `καμε αυτό; Ποιος άτιμος!``

Κάποια στιγμή, μέσα στη νύχτα, ξάφνου, θαρρείs και με τράβηξε κάποιο χέρι, σηκώθηκα από την καρέκλα μου. Πήγα και κάθισα στο γραφείο του Αντώνη. Άνοιξα το ημερολόγιο της `` Καλομοίρας``. Κάτω από τα γράμματα του Αντώνη σημείωσα :

17 Ιουνίου 1822- Νηνεμία. Ημέρα Τρίτη, οκτώ ώρα νυκτός, έχασε την ζώνη του από βόλι ο Καπετάν Αντώνης Βισβίζης.

Το κουμάντο του μπρικιού `` Καλομοίρα`` παίρνει η χήρα Δόμνα Βισβίζη.

Με το φως της, σαν να άρχισε να δουλεύει πάλι το μυαλό μου. Η πρώτη μου σκέψη ήταν τα τελευταία λόγια του Αντώνη, ``Δεν μπορούσα να το πράξω, Δόμνα``. Τι`ταν που του είχαν ζητήσει οι Αρεοπαγίτες να κάμει; Θυμούμαι πως από τη δική μου κάμαρη είχα ακούσει τη φωνή του Αντώνη. Πλην όμως δεν είχα ακούσει καμιά φωνή να του μιλεί. Τη φωνή που τον είχε εξοργίσει. Θα πρέπει να ήταν σιγαλή, άρα θα πρέπει να του ζήτησαν κάτι που δεν έπρεπε ν` ακουστεί. Αφού ούτε σε μένα δεν άντεχε να το πει.

Στην αρχή είχα νομίσει πως τον χτύπησαν πισώπλατα. Μετά ο Ευτύχης μου`πε πως τον είχαν χτυπήσει από μπροστά, μα το βόλι βγήκε από την πλάτη. Αυτό σήμαινε πως τον χτύπησε κάποιος από πολύ κοντά. Από μπροστά του. Που πάει να πει ότι ο Αντώνης τον είχε δει. Γνώριζε ποιος ήταν.

Κάποια στιγμή που είχα μείνει μόνη μπήκε ο Σταυρήs, κοντοστάθηκε, κόμπιασε μετά είπε

``Να σου μιλήσω καπετάνισσα! Καπετάνισσα πρέπει να σ` το πω, να το μάθεις``. Γύρισα και τον κοίταξα.

`` Ο Στάμος πήγαινε τους καφέδες και τα νερά στη σάλα. Τους πήγε την ώρα που ήταν μέσα κι ο καπετάν Αντώνης. Τους άφησε και βγήκε γρήγορα γιατί κάποια κουβέντα τους την είχε κόψει στη μέση. Βγήκε μα δεν έφυγε. Όχι πως το `θελε, δεν το `καμε ξεπίτηδες. Το λοιπόν ακούει να λένε, `` τον Δυσσέα πρέπει να τον βγάλουμε απ`τη μέση. Όταν σου μπει ένα αγκάθι κοιτάς να το βγάλεις. Κι ο Δυσσέας είναι αγκάθι!``, `` Πονοκέφαλος`` είπε άλλος. Η πρώτη φωνή μετά είπε `` Καπετάν Βισβίζη, βάλε έναν έμπιστό σου να κάνει αυτό που σου `παμε. Αυτό πρέπει. Για τον Αγώνα! Για την πατρίδα!``

Τότε χολωμένος ο καπετάν Αντώνης ακούστηκε να λέει δυνατά – αυτό τα` ακούσαμε κι άλλοι κυρά μου - `` Δεν με κάλεσε η Πατρίδα για τέτοιες δουλειές. Εγώ εδώ ήρθα για άλλο σκοπό!`` και φουριόζος μετά βγήκε έξω. Ίσα που πρόλαβε ο Στάμος να τραβηχτεί παράμερα μην και τον δει κανείς ``.

Λέω τότε του Σταυρή : `` Το τσούρμο τα γνωρίζει αυτά;``

``Καπετάνισσα, είτε τα γνωρίζει είτε δεν τα γνωρίζει, ανταριασμένο είναι. Γι` άλλο δεν μιλούν πάρεξ για τον χαμό του καπετάνιου τους. Είν` και και

καμπόσοι αγριεμένοι. Αν είν` από χέρι Τούρκου, λεν, θα κάμουνε γιουρούσι για να πάρουν το αίμα του πίσω, κι αν είναι από χέρι δικού, ας κάμει την προσευχή του.`

`Άκουσέ με, Σταυρή. Κάντ` τους το λιανά. Δεν θα`χουμε ξεσηκωμό μες τον ξεσηκωμό. Και να`ρθουνε στα συγκαλά τους. Αφού κηδέψουμε τον Αντώνη, σύναξέ τους. Θέλω κάποια κουβέντα να τους πω...Σταυρή, ο Αντώνης δεν μου`πε τίποτε. Ούτε και σε κανέναν `άλλο. Άρα δεν ήθελε να το μοιραστεί. Το λοιπόν, κανείς μας δεν ξεύρει τίποτα.`

Οι Αρεοπαγίτες με συλλοπηθήκανε και μου έκαμαν λιανά πως, από τις έρευνες στον τόπο του φονικού, βρήκαν ότι το βόλι που σκότωσε τον Αντώνη ήταν το δίχως άλλο τούρκικο. Με άλλα λόγια μου λέγαν πως εχθρικό πλεούμενο κοντοζύγωσε το δικό μας, πως οι βαρδιάνοι δεν το πήραν χαμπάρι και πως ο Τούρκος είχε βάλει στο μάτι τον Αντώνη μου, τον κιαλιάρισε, έριξε ένα βόλι μοναδικό κι αποχώρησε.

Μετά τις εξηγήσεις που μου`δωσαν, οι Αρεοπαγίτες, πράμα παράξενο, δεν ξαναπάτησαν το πόδι τους πάνω στην `Καλομοίρα`.

Θαρρείς και είχαν τακτοποιήσει κάποιο τους σχέδιο ή πως κάποιο σχέδιο παντελώς φουντάρισε. Άρα η παραμονή τους δεν είχε λόγο να πάρει μάκρος.

Άκουσα τα όσα μου εξήγησαν δίχως να πω λέξη. Κάτι μου έλεγε πως δεν έπρεπε να δείξω τις δικές μου σκέψεις. Πως του γύρεψαν κατιτίς ανήκουστο, πως τ` αρνήθηκε, πως αφού τον είχαν κάνει κοινωνό σ`ένα κρίμα, τον ξεπάστρεψαν. Έτσι θαρρούσαν πως είχεν εξαλειφθεί μάρτυρας κι έγκλημα μαζί. Ξάφνου με κυρίεψε φόβος.

Τον Αντώνη τον θάψαμε στη Λιθάδα πίσω από το εκκλησάκι των Αγίων Αναργύρων. Μαζί του έθαψα κι όλα όσα έγιναν, όσα ειπώθηκαν, όσα ακούστηκαν.

Σαν γυρίσαμε όλοι πίσω στην `Καλομοίρα` τους σύναξα και τους μίλησα.

` Πένθος βαρύ βρήκε τη φαμίλια μας και δεν έχω κατά νου τη δική μοναχά, μα ολάκερο το τσούρμο. Εφεξής κουμάντο του карабиού θα`χω εγώ με τον σερόντο μας, τον καπετάν Σταυρή. Σαν πατέρας σας ήταν ο καπετάν Αντώνης, σαν μάνα σας θα`υιαι ελόγου μου. Τίποτε δεν άλλαξε. Κι ότι αντιγνωμία υπάρχει, θα τήνε μαρτυράτε, κι όχι να την αφήνετε να σούρνεται πάνω στην κουβέρτα. Έχω ακόμα να σας πω πως την τελευταία του ώρα ήμουνα σιμά στον καπετάν Αντώνη. Στα όσα ολίγα είπε, δεν μίλησε μήτε για φόνο μήτε για δολοφόνο. Άρα, αν κάποιος ιδεασμένος είν` ανάμεσά σας, να το βγάνει από τον νου του. Αν είχε κάτι να ομολογήσει ο καπετάνιος σας, θα το μονολογούσε και δεν θα το `παιρνε στον τάφο μαζί του.`

Έκτοτε δεν μίλησα ξανά για τούτο το συμβάν. Το κράτησα κλειδαμπαρωμένο μέσα μου. Τώρα που νιώθω να με παίρνουν τα χρόνια, τώρα θαρρώ πως δεν μπορώ άλλο να το κουβαλώ. Μήτε να το πάρω μαζί μου. Θυμούμαι πως για καιρό έτρεμα. Ζούσα μ` έναν φόβο. Πλην όμως, σαν κάμεις τη ρότα σου και το ταξίδι σου φτάνει στο τέλος, τότε σαν να γίνεσαι άφοβος ξανά. Δε σε μέλει

τίποτε. Τώρα που μιλώ και ξεκουκουλώνω τούτο το μυστικό, μέσα μου δεν νιώθω πια κανένα βάρος. Ίσα ίσα που η ψυχή μου είν' αλαφριά σαν πούπουλο.

Βιβλιογραφία:

- Γκέρτσου-Σαρρή Άννα, *`` Μ' ενάντιους ανέμους``*, εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ, 1996
- Ευθυμιάδης Απόστολος, *``Η Συμβολή της Θράκης εις τους απελευθερωτικούς αγώνες του Έθνους ( από του 1361 μέχρι του 1920) ``*, Αλεξανδρούπολη, 2005
- Θρακικά , Γ` παράρτημα, τόμος 27ος.
- Μυστακίδης Β. , Θρακικά , τόμος 2ος